

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра менеджменту та публічного врядування

07-06-12М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних робіт та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Аналіз соціально-економічного розвитку територій»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 3
від 27 вересня 2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки для практичних робіт та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку територій» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Антонова С. Є. – Рівне : НУВГП, 2023. – 32 с.

Укладч: Антонова С. Є., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного врядування.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.держ.упр., доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту та публічного врядування.

Керівник групи забезпечення ОП

Антонова С. Є.

ЗМІСТ

1	Вступ.....	3
2	Тематика практичних робіт та самостійної роботи.....	5
3	Тема № 1.....	5
4	Тема № 2.....	9
5	Тема № 3.....	11
6	Тема № 4.....	14
7	Тема № 5.....	14
8	Тема № 6.....	15
9	Тема № 7.....	17
10	Тема № 8.....	18
11	Тема № 9.....	21
12	Тема № 10.	25
13	Тема № 11.	27
14	Список рекомендованої літератури.....	28

© С. Є. Антонова, 2023

© НУВГП, 2023

ВСТУП

Практична та самостійна робота є вагомим видом навчального заняття, під час якого студенти засвоюють теоретичні положення з навчальної дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку територій», виконують спеціальні завдання, в результаті чого в них формуються вміння і навички практичного застосування та теоретичних положень.

Метою дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку територій» є вивчення основних організаційних та методологічних підходів проведення аналізу в сфері матеріального виробництва (промисловість, будівництво, транспорт), в соціальній сфері (освіта, охорона здоров'я), невиробничій сфері (житлове господарство, комунальне господарство), відстеження результатів та наслідків господарської діяльності всіх організаційних структур, впливу основних факторів на їх відхилення, виявлення недоліків та резервів, визначення напрямів активних дій та впливу на розвиток соціально-економічних процесів в регіоні.

Предмет дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку територій» – основні економічні категорії, що діють в аналізі соціально-економічного розвитку, економічні закони та економічні принципи дії ринкових відносин в регіоні.

У процесі проведення практичних занять студенти повинні оволодіти компетентностями:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

ФК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне

забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

ФК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

ФК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК13. Здатність використовувати джерела управлінської, статистичної інформації для підготовки службових документів.

ФК14. Здатність досліджувати та розв'язувати складні проблеми управлінської діяльності, використовувати та впроваджувати нові підходи до публічного управління з врахуванням євроінтеграційних завдань з метою підвищення його ефективності в різних сферах, секторах.

ФК15. Здатність розробляти, узагальнювати, аналізувати економічні, фінансові й бюджетні показники стану та розвитку територій (держави, регіону, міста, села, територіальних громад, тощо) та формувати пропозиції щодо їх покращання.

ФК18. Здатність аналізувати зміни до законодавства в публічній сфері та використовувати сучасні форми правозахисту.

За результатами проведення практичних занять студенти повинні:

ПРН1. Використовувати базові знання з соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН6. Знати та застосовувати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, в т.ч. при виникненні конфліктних ситуацій.

ПРН9. Розуміти основи електронного урядування.

ПРН11. Уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

ПРН17. Уміння використовувати іноземний досвід міжнародної міжрегіональної співпраці та реалізовувати євроінтеграційні завдання в публічному управлінні та адмініструванні.

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Аналітика в системі публічного управління.

Мета: Ознайомити студентів із змістом, завданнями та принципами аналізу соціально-економічного розвитку регіону. Вивчити напрями аналізу та фактори регіонального розвитку, а також методи, які використовуються при проведенні аналізу соціально-економічного розвитку регіону.

Питання для обговорення:

1. Аналітика в контексті вирішення проблем публічного управління.
2. Завдання, етапи аналітичної діяльності.
3. Універсальна технологія аналізу.
4. Модель інформаційно-аналітичного забезпечення публічного управління.
5. Аналітика в моделі Good Governance.
6. Оцінка діяльності органів державної влади.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Роль та значення аналітики при вирішенні проблем публічного управління.
2. Розкрийте особливості моделі інформаційно-аналітичного забезпечення публічного управління.
3. Принципи good governance.
4. Види критеріїв good governance.
5. Критерії Світового Банку.
6. Оцінювання посадових осіб місцевого самоврядування на основі критеріїв good governance.

Ситуаційне завдання: Аналіз управління територіями на основі критеріїв good governance.

На основі загальних критеріїв та індикаторів good governance, які характеризують демократичність урядування та використовуючи інформацію офіційних сайтів органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, здійснити індивідуальне оцінювання управління територіями (областями) України. Кожен студент здійснює оцінювання однієї території. Кожен критерій оцінюється за 5-тибальною шкалою. Результати оцінювання управління відповідною територією зводиться у таблицю, презентуються та обговорюються.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Яку назву концепція good governance отримала в Україні?
  - а) «належне врядування»;
  - б) «новий державний менеджмент»;
  - в) «державне управління»;
  - г) «управлінська концепція»;
  - д) «нове управління».
2. Які причини сприяли появі нової управлінської концепції good governance?
  - а) обставини політичного й політико-економічного характеру; причини, пов'язані з розвитком, власне, західної політико-управлінської науки та з пошуками адекватних відповідей на нові виклики;
  - б) застарілість моделі "Нового державного менеджменту";
  - в) прийняття нових законів щодо державного управління;
  - г) поява нових методик;
  - д) правильної відповіді немає.
3. Належне врядування є механізмом забезпечення функціонування суспільства як цілісної саморегульованої системи, спосіб реалізації публічної влади, завдяки якому досягаються:
  - а) всі відповіді правильні;
  - б) відповідальність публічної політики потребам суспільного розвитку;
  - в) реальна участь громадян у виробленні та реалізації публічної політики;

- г) об'єднання потенціалу всіх трьох секторів (влада, бізнес, громадськість);
- д) постійний контроль різних сегментів суспільства за діяльністю публічної влади.

4. Належне врядування (good governance) – це:

- а) "управлінська діяльність у системі публічновладних відносин, яка відповідає вимогам відкритого, демократичного і справедливого суспільства та регулює взаємовідносини між офіційними інституціями (державна влада) та недержавними колами (бізнес, громадськість);
- б) процес планування, організації, приведення в дію та контроль організації з метою досягнення координації людських, фінансових, природних і технологічних ресурсів, необхідних для ефективного виконання завдань;
- в) упорядкована сукупність взаємозв'язаних елементів, які відрізняються функціональними цілями, діють автономно, але спрямовані на досягнення загальної мети;
- г) загальна функція складних організованих систем, спрямована на досягнення належного стану в самій системі та в навколишньому середовищі;
- д) право та змога здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.

5. На скількох принципах в державному управлінні концепція good governance базується?

- а) на 6 принципах;
- б) на 3 принципах;
- в) на 10 принципах;
- г) на 8 принципах;
- д) на 1 принципі.

6. Де з наведених нижче прикладах описаний принцип концепції good governance?

- а) всі відповіді правильні;
- б) фокусування на меті організації та наслідках діяльності органу влади та громадян і користувачів послуг;
- в) ефективне виконання ясно визначених функцій і ролей;
- г) прийняття поінформованих, прозорих рішень та управління ризиками;

- д) широке залучення громадськості до процесу вироблення політики та вироблення реальної підзвітності.
7. Який базовий аспект виділяє Жак Бурго в good governance?
- а) всі відповіді правильні;
  - б) сприйняття суспільством влади як легітимної;
  - в) громадяни перебувають у центрі уваги тих, хто приймає рішення;
  - г) управлінські програми, орієнтовані на суспільство і засновані на громадській згоді;
  - д) швидка пристосованість публічної адміністрації до потреб громадян під час розподілу суспільних фондів.
8. Інтегральним показником, що підводить спільний знаменник під названі критерії та індикатори, є:
- а) чутливість, або респонсивність;
  - б) ефективність;
  - в) результативність;
  - г) організаційність;
  - д) всі відповіді правильні.
9. З якою метою має здійснюватись формування базису та оцінювання конкурентоспроможності територій з урахуванням критеріїв good governance?
- а) з метою підвищення якості життя людей шляхом зміцнення конкурентоспроможності територій, що забезпечує її сталий розвиток, за дотримання відповідних принципів;
  - б) заздалегідь визначений результат (стан господарського об'єкта), на досягнення якого спрямовані засоби і методи регулювання економіки;
  - в) поставлена кінцева ціль, кінцевий результат, на який спрямоване все дослідження;
  - г) бажаною кінцевою точкою процесу, як правило дії людини;
  - д) успіх проєкту, або важливої роботи.
10. Ким був розроблений глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК)?
- а) Всесвітнім економічним форумом у співробітництві із професором Сала-І-Мартіном з Колумбійського університету;

- б) французьким науковцем Альфредом Кастлером;
  - в) багатьма науковцями з Оксфордського університету;
  - г) Джоном Бердном;
  - д) А. Перрі Андерсон.
11. У якому році був розроблений глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК)?
- а) 2004 році;
  - б) 1993 році;
  - в) 2000 році;
  - г) 1876 році;
  - д) 1956 році.

Тема 2. Теоретичні основи аналізу в публічній сфері.

Мета: Ознайомити студентів із змістом, завданнями та принципами аналізу соціально-економічного розвитку регіону. Вивчити напрями аналізу та фактори регіонального розвитку.

Питання для обговорення:

1. Аналіз, його види та завдання.
2. Специфіка збору та обробки інформації для регіонального аналізу.
3. Суть і особливості економічного, політичного та соціального аналізу.
4. Принципи та напрями регіонального аналізу в публічній сфері.
5. Методика проведення кількісного та якісного аналізу загально-економічних показників розвитку регіону.
6. Інформаційне забезпечення моніторингу на регіональному рівні.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Критерії рівномірності економічного розвитку регіону.
2. Методика визначення загального показника рівня економічного розвитку регіону.
3. Методика визначення комплексності розвитку суспільного господарства регіону.
4. Характеристика показників, якими визначається спеціалізація регіону.
5. Охарактеризуйте основні показники кількісного аналізу

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Аналізу соціально-економічного розвитку властиві такі ознаки:
  - а) комплексне, системне дослідження економічних явищ та процесів, яке потребує вивчення прояву економічних законів і категорій розвитку економіки;
  - б) визначення позитивних і негативних факторів і кількісний вимір їх впливу;
  - в) наукове обґрунтування регіональних планів і прогнозів, об'єктивна оцінка їх виконання;
  - г) дослідження економічних процесів в їх взаємозв'язку, що складаються під впливом об'єктивних економічних законів і факторів суб'єктивного характеру на певній території.
2. Назвіть об'єкт регіонального соціально-економічного аналізу:
  - а) система суспільних відносин, що склалися на певній території;
  - б) оцінка життєвого рівня населення;
  - в) регіон різного таксономічного рівня;
  - г) всі відповіді правильні.
4. Вкажіть завдання регіонального соціально-економічного аналізу:
  - а) визначення і вимір внутрішніх резервів регіону;
  - б) об'єктивність і різноманітність досліджень;
  - в) перевірка оптимальності управлінських рішень;
  - г) всі відповіді правильні.
5. За якими напрямками проводиться дослідницька робота з аналізу соціально-економічного розвитку регіону?
  - а) морфологічний аналіз, комплексний аналіз населення;
  - б) аналіз виробничого потенціалу регіону, розробка комп'ютерної макромоделі економіки регіону;
  - в) аналіз інформаційних процесів;
  - г) всі відповіді правильні.
6. Методи аналізу поділяються на:
  - а) економіко-математичні і традиційні;
  - б) системні і дієві;
  - в) статистичні і динамічні;
  - г) організаційні і індексні.

7. Які методи аналізу використовують на етапі підготовки аналітичного процесу?
- а) балансові, кореляції, математичне програмування;
  - б) групування, динамічні ряди, вибіркові методи;
  - в) порівняння, деталізації, елімінування;
  - г) графічне зображення, аналітичні таблиці.

Тема 3. Методичні аспекти аналітичного дослідження.

Мета: Ознайомити студентів із методами, які використовуються при проведенні аналізу соціально-економічного розвитку регіону. Навчитися готувати аналітичні документи, які використовуються в публічній сфері. Та опанувати алгоритм проведення аналітичного дослідження.

Питання для обговорення:

1. Методи аналізу.
2. Підготовка аналітичних матеріалів в публічній сфері.
3. Алгоритм проведення аналітичного дослідження.
4. Презентація результатів аналізу.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Метод SWOT-аналіз.
2. Методи політичного прогнозування.
3. Бренстормінг та сценаріотехніка.
4. Методи інституціонального аналізу.
5. Статистичний аналіз як інструмент державного управління.
6. Політичний маркетинговий аналіз в державному управлінні.
7. Інвент, контент-аналіз.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Контент-аналіз – це:
  - а) якісно-кількісний метод вивчення документів, який характеризується об'єктивністю висновків і строгістю процедури та полягає у квантифікаційній обробці тексту з подальшою інтерпретацією результатів;
  - б) метод дослідження, який вивчає предмет, уявно чи реально розчленовуючи його на складові елементи, як-от частини об'єкта, його ознаки, властивості, відношення, відтак

розглядає кожен з виділених елементів окремо в межах єдиного цілого;

в) систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити, щоб виконати певну задачу чи досягти певної мети;

г) сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в науці;

д) пошук нових знань або систематичне розслідування з метою встановлення фактів.

2. Що може бути предметом контент-аналізу?

а) проблеми соціальної дійсності, котрі висловлюються чи навпаки приховуються у документах, та внутрішні закономірності самого об'єкта дослідження;

б) певні властивості;

в) характеристики об'єкту на які безпосередньо спрямовано само дослідження;

г) будь-яке непізнане явище;

д) логічно пов'язані сутності й мету досліджень.

3. Які основні типи виділяють у контент-аналізі?

а) кількісний і якісний;

б) вхідний і вихідний;

в) описове і аналітичне;

г) індивідуальні і колективні;

д) всі відповіді правильні.

4. На що націлений кількісний контент-аналіз?

а) на виявлення частоти окремих тем, слів або символів, що містяться у тексті;

б) на фіксування нетривіальних висловлювань, мовних інтонацій з розумінням цінності змісту повідомлення;

в) на поглиблене змістовне вивчення текстового матеріалу, в тому числі з точки зору контексту, в якому представлені виділені категорії;

г) на проблеми соціальної дійсності;

д) всі відповіді правильні.

5. Що включає кількісний контент-аналіз?

а) стандартизовані процедури підрахунку виділених категорій;

- б) поглиблене змістовне вивчення текстового матеріалу, в тому числі з точки зору контексту, в якому представлені виділені категорії;
  - в) фіксування нетривіальних висловлювань, мовних інтонацій з розумінням цінності змісту повідомлення;
  - г) завдання дослідження;
  - д) мету дослідження.
6. З чим пов'язаний якісний контент-аналіз?
- а) з фіксуванням нетривіальних висловлювань, мовних інтонацій з розумінням цінності змісту повідомлення;
  - б) з формулюванням висновків;
  - в) із застосуванням простих комп'ютерних програм;
  - г) з процедурами підрахунку категорій;
  - д) всі відповіді правильні.
7. На що націлений якісний контент-аналіз?
- а) на поглиблене змістовне вивчення текстового матеріалу, в тому числі з точки зору контексту, в якому представлені виділені категорії;
  - б) на виявлення частоти окремих тем, слів або символів, що містяться у тексті;
  - в) на формулювання тексту;
  - г) на сукупність прийомів дослідження;
  - д) на певні властивості.
8. Які стадії контент-аналізу виділяють?
- а) всі відповіді правильні;
  - б) підготовка програми аналізу документів;
  - в) відбір джерел аналізу;
  - г) розробка методики даного конкретного аналізу;
  - д) кількісна обробка зібраних даних.
9. Однією з вирішальних та одночасно з цим складних частин контент-аналітичного дослідження є:
- а) інтерпретація даних дослідження;
  - б) одиниці аналізу;
  - в) категорія аналізу;
  - г) завдання контент-аналізу;
  - д) немає правильної відповіді.
10. Які типи висновків виділяють в контент-аналітичних дослідженнях?

- а) текстуальні та контекстуальні;
- б) загальні та основні;
- в) описові та аналітичні;
- г) теоретичні та припускові;
- д) підсумкові та типологічні.

Тема 4. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування.

Мета: Ознайомити студентів із особливостями підготовки соціально-економічного аналізу, провести соціально-економічний аналіз територіальної громади, опанувати специфіку аналізу регіональних і місцевих стратегій розвитку громади.

Питання для обговорення:

1. Особливості підготовки соціально-економічного аналізу для розробки стратегії розвитку регіону.
2. Методологічні підходи до збору та аналізу даних.
3. Формування описово-аналітичної частини стратегічного плану / профілю громади.
4. Аналіз регіональних та місцевих стратегій розвитку громади.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Особливості дослідження окремих складових соціально-економічного аналізу.
2. Роль соціально-економічного аналізу при розробці стратегії розвитку регіону.
3. Інформаційна база для розробки профілю громади.

Тема 5: Аналіз державної політики

Мета: Ознайомити здобувачів із засадами аналізу державної політики, формами, етапами такого аналізу.

Питання для обговорення:

1. Сутність аналізу державної політики.
2. Генезис аналізу політики і його розвиток в різні періоди.
3. Концептуальні засади аналізу державної політики.
4. Форми аналізу державної політики.
5. Основні етапи аналізу державної політики.
6. Модельний аналіз державної політики.

Питання для самостійного вивчення:

1. Аналіз взаємозалежності суспільних умов і державної політики.
2. Процес і технології аналізу державної політики.
3. Вироблення та аналіз альтернатив рішення.
4. Специфіка прийняття політичних та адміністративних рішень.

Тема 6. Аналіз стану та розвитку соціальної сфери регіону.

Мета: Вивчити показники, які використовуються в аналізі освіти, культури, охорони здоров'я, культури та інших галузей соціальної сфери.

Питання для обговорення:

1. Особливості аналізу розвитку освіти і культури.
2. Аналіз стану та розвитку охорони здоров'я.
3. Аналіз стану та розвитку житлово-комунального господарства і побутового обслуговування.
4. Соціальний захист і соціальне забезпечення населення. Рівень життя населення.

Питання для самостійного вивчення:

1. Методика визначення показників, які характеризують рівень розвитку комунального господарства.
2. Суть аналізу розвитку побутового обслуговування.
3. Аспекти, які охоплює аналіз рівня життя населення.
4. Соціально-економічні індикатори рівня життя населення.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Які аспекти охоплює аналіз рівня життя населення?
  - а) зіставлення соціально-економічних індикаторів по галузям регіонам, країні;
  - б) зіставлення соціально-економічних індикаторів у статистиці;
  - в) зіставлення соціально-економічних індикаторів у динаміці з попередніми роками, з науковими нормами, іншими країнами;
  - г) зіставлення соціально-економічних індикаторів з попередніми роками по регіонах.
2. Назвіть особливість типових узагальнюючих показників рівня життя населення:

- а) відображають абсолютні зміни в рівні життя населення та відносну динаміку в розрахунку на душу населення;
  - б) відображають абсолютні зміни в розрахунку на душу населення;
  - в) відображають відносну динаміку в рівні життя населення;
  - г) всі правильні відповіді.
3. В аналізі рівня життя населення використовують показник «реальна заробітна плата», який визначається:
- а) співвідношення номінальної заробітної плати, зменшеної на особисті податки і обов'язкові платежі, та індексу споживчих цін;
  - б) співвідношенням обсягу грошових доходів, темпів інфляції та оподаткування;
  - в) сумою грошових коштів, одержаних за певний проміжок часу;
  - г) всі правильні відповіді.
4. В аналізі рівня життя населення використовують показник «номінальні доходи», який характеризує:
- а) співвідношення номінальної заробітної плати, зменшеної на особисті податки і обов'язкові платежі, та індексу споживчих цін;
  - б) обсяг грошових доходів, незалежно від темпів інфляції та оподаткування;
  - в) сумою грошових коштів, одержаних за певний проміжок часу;
  - г) всі правильні відповіді.
5. Що відбувається із реальною заробітною платою за умови зростання номінальної заробітної плати темпами, нижчими за темпи інфляції?
- а) зростатиме;
  - б) зменшуватиметься;
  - в) лишатиметься незмінною;
  - г) спочатку зменшиться, а потім лишатиметься на одному рівні.
6. За якими показниками здійснюється диференціація доходів населення?

- а) обсяг та структура витрат на купівлю продуктів харчування і споживчих товарів, витрати на оплату праці, приріст заощаджень;
- б) місткість ринку, доходи і витрати населення;
- в) коефіцієнт фондів, децільний коефіцієнт диференціації;
- г) всі правильні відповіді.

Тема 7: Аналіз демографічної ситуації в регіоні та ринку праці.

Мета: Вивчити особливості аналізу демографічної структури населення регіону, показники стану ринку праці, умови збалансованості робочих місць і робочої сили. Ознайомити студентів з методикою аналізу тенденцій динаміки зайнятості.

Питання для обговорення:

1. Аналіз демографічної структури населення регіону.
2. Аналіз стану ринку праці.
3. Умови збалансованості робочих місць і робочої сили.
4. Методика аналізу тенденцій динаміки зайнятості.
5. Показники ефективного функціонування ринку праці.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Характеристика форм зайнятості.
2. Сутність безробіття.
3. Основні прийоми аналізу ринку праці.
4. Методика визначення загальних обсягів функціонування робочої сили на регіональному ринку праці.
5. Методика визначення ефективності роботи служби зайнятості.
6. Методика визначення продуктивності праці на рівні національної економіки та частки відсоткового приросту валового внутрішнього продукту за рахунок продуктивності праці.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. В чому полягає мета аналізу ринку праці в регіоні?
  - а) виявити зміни кількості робочої сили протягом року;
  - б) визначити галузевий розподіл працюючих;
  - в) оцінити структурні зрушення в економіці, які впливають на динаміку зайнятості та рівень кваліфікації;
  - г) всі відповіді правильні.

2. За якими напрямками здійснюється аналіз формування й розвитку ринку праці?
  - а) аналіз прихованого безробіття, ефективність роботи служби зайнятості;
  - б) виявлення тенденцій зайнятості на ринку праці;
  - в) визначення збалансованості між попитом і пропозицією робочої сили, умов рівноваги на рику праці;
  - г) всі правильні відповіді.
3. Назвіть показники попиту на робочу силу?
  - а) кількість вільних робочих місць, кількість нових робочих місць, кількість перепрофільованих робочих місць;
  - б) рівень безробіття, рівень охоплення робочими місцями;
  - в) ступінь збалансованості робочих місць, рівень зайнятості;
  - г) всі правильні відповіді.
4. Назвіть етапи методики аналізу тенденцій зайнятості?
  - а) аналіз прихованого безробіття, ефективність роботи служби зайнятості;
  - б) динаміка кількості зайнятих, структура та рівень зайнятості, динаміка збалансованості робочої сили і робочих місць на рівні галузі або регіону;
  - в) визначення збалансованості між попитом і пропозицією робочої сили, умов рівноваги на рику праці;
  - г) всі правильні відповіді.
5. Які показники використовують при аналізі динаміки збалансованості робочої сили і робочих місць на рівні регіону?
  - а) ефективність використання робочої сили і робочих місць;
  - б) продуктивність робочої сили, збалансованість кількості працездатного населення та кількості робочих місць;
  - в) оборот робочих місць, оборот робочої сили;
  - г) всі правильні відповіді.

Тема 8: Аналіз стану і розвитку транспорту і зв'язку.

Мета: Вивчити особливості аналізу пасажирських та вантажних перевезень. Ознайомити студентів із методикою аналізу техніко-експлуатаційних показників та організаційно-технологічного рівня автотранспортного підприємства. Вивчити

особливості аналізу діяльності підприємств електрозв'язку і поштового зв'язку.

Питання для обговорення:

1. Напрямки та етапи аналізу транспорту.
2. Аналіз техніко-експлуатаційних показників.
3. Особливості аналізу пасажирських та вантажних перевезень.
4. Аналіз організаційно-технологічного рівня автотранспортного підприємства.
5. Аналіз діяльності підприємств електрозв'язку і поштового зв'язку.

Питання для самостійного вивчення:

1. Фактори, які впливають на організаційно-технічний рівень виробництва автотранспортного підприємства.
2. Напрямки аналізу науково-технічного рівня виробництва автотранспортного підприємства.
3. Методика визначення показників, які характеризують організаційний рівень виробництва.
4. Методика аналізу рівня управління транспортом.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Основними етапами аналізу транспорту регіону є:
  - а) оцінка виконання перевезень, визначення основних факторів, розробка заходів щодо покращення діяльності підприємств транспорту;
  - б) визначення показників, оцінка результатів;
  - в) оцінка впливу факторів на діяльність підприємств транспорту, розробка заходів;
  - г) всі правильні відповіді
2. За якими напрямками проводиться оцінка виконання пасажирських перевезень?
  - а) за кількістю перевезених пасажирів і виконаних пасажиро-кілометрів в цілому по галузі, підприємствах, видах перевезень, по затверджених маршрутах;
  - б) за обсягами перевезень в цілому та за основними видами вантажів, за видами транспорту та замовниками;
  - в) жодної правильної відповіді;
  - г) всі правильні відповіді.

3. Назвіть мету та основні завдання аналізу пасажирських перевезень?
- а) порівняння загально підсумкових планових і звітних даних, які характеризують кількість перевезених пасажирів і пасажирооборот; визначення ступеня впливу виконання плану за окремими маршрутам на загальні результати;
  - б) виконання завдань за всіма основними показниками і видами перевезень;
  - в) визначення можливості забезпечення безпечного та ефективного функціонування всіх суб'єктів перевезень, зміцнення їх матеріально-технічної бази, впровадження технологічних процесів обслуговування перевізників і пасажирів, розбудови інфраструктури;
  - г) всі правильні відповіді.
4. Назвіть основні показники, які використовуються при аналізі пасажирських перевезень?
- а) час перебування автомобіля в наряді, середньотехнічна швидкість, час простою під навантаженням і розвантаженням, коефіцієнт використання пробігу, вантажопідйомність рухомого складу, коефіцієнт використання вантажопідйомності, довжина поїздки і відстань перевезень, коефіцієнти технічної готовності і випуску автомобілів на лінію;
  - б) середній час в наряді, експлуатаційна швидкість, місткість автобуса, коефіцієнт використання місткості, коефіцієнт використання пробігу, середньоспискова кількість рухомого складу, коефіцієнт випуску автомобілів на лінію;
  - в) організаційно-технічний рівень виробництва, науково-технічний рівень виробництва;
  - г) всі правильні відповіді.
5. Які з перерахованих факторів належать до організаційно-технічного рівня виробництва автотранспортного підприємства?
- а) науково-технічні, організаційно-виробничі, організація управління;
  - б) економічні, технічні, організаційні;
  - в) соціально-економічні, планово-економічні;

- г) жодної правильної відповіді.
6. Які фактори належать до групи організаційно-виробничих факторів автотранспортного підприємства?
- а) фактори, які характеризують стан і досконалість засобів виробництва;
  - б) фактори, які характеризують рівень спеціалізації і концентрації підприємства, організацію виробничих процесів і праці;
  - в) фактори, які характеризують організацію управління і включають адміністративні і економічні методи організаційної дії на всі сторони виробничого процесу АТП;
  - г) жодної правильної відповіді.

Тема 9: Аналіз стану і розвитку виробничої та інвестиційно-будівельної діяльності в регіоні.

Мета: Вивчити особливості аналізу та основні показники, які використовуються для аналізу промислового і сільського господарства, особливості аналізу частки продукції у валовому регіональному продукті, тенденції її зміни, динаміки сільськогосподарського та промислового виробництва в цілому і по окремих галузях. Вивчити особливості аналізу деяких галузей промисловості. Вивчити особливості аналізу діяльності будівельних організацій, ознайомити студентів з структурою та методикою аналізу капітальних вкладень.

Питання для обговорення:

1. Показники аналізу промислового виробництва.
2. Особливості аналізу сільськогосподарського виробництва.
3. Методика аналізу промислового та сільськогосподарського виробництва.
4. Аналіз ефективності промислового та сільськогосподарського виробництва
5. Особливості аналізу деяких галузей промисловості.
6. Завдання та напрямки аналізу інвестиційно-будівельного комплексу.
7. Структура, показники та методика аналізу капітальних вкладень.
8. Показники ефективності і терміну окупності капіталовкладень.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Етапи аналізу галузевих проблем ринку.
2. Особливості аналізу галузей промисловості.
3. Методика визначення індексу реального обсягу продукції.
4. Етапи аналізу галузевих проблем розвитку.
5. Процедура аналізу загального стану економіки регіону.
6. Методика визначення показників, які використовують при аналізі діяльності будівельних підприємств.
7. Капітальні вкладення та їх структури.
8. Синтетичні показники аналізу інвестиційної привабливості галузі.
9. Методика оцінки рівня інвестиційної привабливості ризиків.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Назвіть основні завдання системного комплексного аналізу господарської діяльності будівництва і будівельних організацій?
  - а) дослідження зміни організаційного і технічного рівня будівельного виробництва;
  - б) дослідження забезпечення будівельних об'єктів проектно-кошторисною документацією, технологічним обладнанням і матеріальними ресурсами;
  - в) оцінка виконання плану ведення в дію основних фондів і виробничих потужностей за обсягом, у вартісному і натуральному виразі, за складом, терміном робіт;
  - г) всі правильні відповіді.
2. Назвіть основні завдання системного комплексного аналізу господарської діяльності будівництва і будівельних організацій?
  - а) перевірка виконання плану капітальних вкладень за обсягом, структурою і джерелами;
  - б) контроль над виробничими витратами і виявлення невірних витрат і втрат;
  - в) встановлення ступеня використання будівельних машин і механізмів, механізації будівельних робіт;
  - г) всі правильні відповіді.

3. Назвіть основні завдання системного комплексного аналізу господарської діяльності будівництва і будівельних організацій?
  - а) оцінка виконання плану за показниками прибутку і рентабельності будівельних організацій;
  - б) оцінка розміру, складу і комплексності незавершеного виробництва;
  - в) вивчення фінансового стану будівництва і будівельних організацій;
  - г) всі правильні відповіді.
4. За якими напрямками проводиться аналіз інвестиційної діяльності?
  - а) структура та динаміка капіталовкладень, інвестиційна привабливість регіонів;
  - б) інноваційна діяльність;
  - в) інвестиційна привабливість окремих галузей;
  - г) всі правильні відповіді.
5. Обґрунтуйте, коли галузева структура капіталовкладень є ефективною:
  - а) абсолютно й відносно збільшуються капіталовкладення у розвиток провідних галузей, які сприяють науково-технічному прогресу;
  - б) переважає частка капіталовкладень на модернізацію, технічне переозброєння та реконструкцію діючих підприємств, тобто структура з високою часткою витрат на устаткування, що сприяє зменшенню капіталомісткості продукції та зростанню фондівіддачі?
  - в) переважає частка витрат на устаткування і зменшенням частки витрат на будівельно-монтажні роботи;
  - г) всі правильні відповіді.
6. На першому етапі аналізу промислового виробництва визначається:
  - а) основні показники розвитку промисловості, структура промисловості та тенденції структурних зрушень;
  - б) показники динаміки промислового виробництва;
  - в) частка промисловості у ВВП та тенденції її зміни;
  - г) всі відповіді правильні.

7. На якому етапі аналізу промислового виробництва здійснюється аналіз показників динаміки промислового виробництва::
- а) на першому етапі;
  - б) на другому етапі;
  - в) на третьому етапі;
  - г) на всіх етапах.
8. Які показники застосовують при аналізі динаміки промислового виробництва:
- а) індекс реального обсягу промислового виробництва, обсяг і динаміку випуску продукції промисловості, темпи оновлення промислової продукції;
  - б) ВВП на душу населення, продуктивність суспільної праці, виробництво продукції промисловості;
  - в) грошові доходи і витрати населення, місткість споживчого ринку, використання вільного часу;
  - г) всі правильні відповіді.
9. Які показники використовують при аналізі галузевих проблем розвитку та їх подолання?
- а) аналіз виробничих комплексів, промислового виробництва за формами власності ;
  - б) фондоддача, фондомісткість, продуктивність праці;
  - в) зростання обсягів виробництва, факторів зростання та причин падіння, розширення ринків збуту, освоєння нових технологій та видів продукції;
  - г) всі відповіді правильні.
10. Вказати показники, які використовують при аналізі ефективності виробництва :
- а) аналіз виробничих комплексів, промислового виробництва за формами власності ;
  - б) фондоддача, фондомісткість, продуктивність праці, енергомісткість;
  - в) зростання обсягів виробництва, факторів зростання та причин падіння, розширення ринків збуту, освоєння нових технологій та видів продукції;
  - г) всі відповіді правильні.

Тема 10: Аналіз фінансово-бюджетної сфери.

Мета: Вивчити особливості аналізу доходної та видаткової частин регіонального бюджету.

Питання для обговорення:

1. Основні завдання та напрями аналізу фінансового стану регіону.
2. Аналіз доходної частини бюджету.
3. Аналіз видаткової частини бюджету.

Питання для самостійного вивчення:

1. Методи оцінки регіонального доходу.
2. Категорії аналізу, які враховують при побудові регіонального бюджету.
3. Методика аналізу фінансово-бюджетної сфери регіону.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Назвіть основну мету аналізу бюджету?
  - а) дослідження його наповненості;
  - б) дослідження його збалансованості;
  - в) дослідження його самостійності;
  - г) жодної правильної відповіді.
2. Назвіть принципи, на яких базується аналіз регіонального доходу:
  - а) коефіцієнти розподілу регіонального доходу встановлюються для кожного промислового і функціонального компонента доходу регіону, тобто для сукупного доходу регіону від роздрібної торгівлі, причому типовим коефіцієнтом розподілу буде кількість зайнятих у роздрібній торгівлі в кожному регіоні;
  - б) коефіцієнт розподілу для кожного регіону, який належить до певного виду доходу, виражається у вигляді відсотка від частки регіону у відповідному показнику регіону вищого таксономічного рівня;
  - в) підсумок за цією статтею доходу регіону вищого таксономічного рівня помножується на коефіцієнт розподілу, який виводиться для кожного регіону, щоб не обійти жодного з них;
  - г) всі правильні відповіді.
3. Вкажіть на категорії, які використовуються для аналізу бюджету?

- а) рівень мобілізації коштів, причини відхилень фактичних і розрахункових даних;
  - б) фінансовий баланс, забезпечення бюджетних надходжень, контроль за видатками;
  - в) оцінку ефективності використання фінансових ресурсів, оцінку дієвості застосування діючої системи банкрутства;
  - г) жодної правильної відповіді.
4. Вкажіть, які дії має виконати аналітик досліджуючи динаміку та структуру доходів зведеного бюджету регіону?
- а) оцінка частки готівкових надходжень і взаємозаліків, головні проблеми та невирішені питання щодо реформування податкової системи, впливу функціонуючої податкової системи на стан бюджету та на результати діяльності суб'єктів господарювання, вартість адміністрування податків, оцінка втрат бюджету від існуючих пільг при оподаткуванні, аналіз ефективності політики акцизів та переліку підакцизних товарів, аналіз інших чинників наповнення бюджету;
  - б) досліджуються джерела формування доходної частини бюджету в розрізі надходжень, загальна величина доходної частини бюджету(надходження до бюджету, кількість місцевих податків та зборів, їх величина в загальній структурі надходжень до бюджету, граничні ставки, а також пільгові ставки податків та зборів, які включаються до доходної частини бюджету;
  - в) визначаються основні об'єкти оподаткування та їх структурне підпорядкування, величина та структура заборгованостей до бюджету та неплатежів, порядок сплати податків, тобто середній термін сплати того чи іншого податку;
  - г) питома вага конкретного податку чи збору в загальній структурі надходжень до бюджету, питома вага податків та зборів місцевого характеру у структурі надходжень до бюджету, питома вага надходжень до бюджету від платників державної та недержавної форм власності.

Тема 11. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності в регіоні.

Мета: Ознайомити студентів із методикою аналізу ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Зовнішньоекономічна діяльність: сутність та показники.
2. Напрямки та етапи аналізу транспорту.

Питання для самостійного вивчення:

1. Принципи, яких дотримуються при розрахунку показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
2. Суть комплексного та тематичного аналізу зовнішньоекономічної діяльності.
3. Чинники, які враховують при аналізі показників зовнішньоекономічної діяльності.
4. Методика визначення валютних доходів від експорту.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Результат зовнішньоекономічної діяльності визначається з врахуванням:
  - а) економічного та екологічного аналізів;
  - б) економічного та динамічного аналізів;
  - в) економічного та соціального аналізів;
  - г) економічного та наукового аналізів.
2. Назвіть групи показників, які застосовуються для оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності?
  - а) узагальнюючі та показники окремих спрямувань діяльності;
  - б) часткові та специфічні показники;
  - в) одиничні та синтетичні показники;
  - г) всі правильні відповіді.
3. Які показники використовуються при аналізі економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності?
  - а) показники статичності та динаміки;
  - б) показники розвитку та збалансованості;
  - в) показники ефекту та ефективності;
  - г) жодної правильної відповіді.
4. Що передбачає підготовчий етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності?

- а) оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності, виступає необхідною умовою для розробки нового рішення проведення ЗЕД;
  - б) моніторинг виконання зовнішньоекономічних контрактів: оцінка раціонального використання ресурсів, аналіз відхилень і корегування процесів;
  - в) обґрунтування доцільності укладання зовнішньоекономічних контрактів: визначення мети; дослідження різноманітних варіантів зовнішньоторговельних угод; обґрунтування (з урахуванням різноманітних факторів) цін експортних і імпортних поставок, а також форм розрахунків і платежів; засобів і маршрутів транспортування товарів;
  - г) всі правильні відповіді.
5. Що передбачає оперативний етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
- а) оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності, виступає необхідною умовою для розробки нового рішення проведення зовнішньоекономічної діяльності;
  - б) моніторинг виконання зовнішньоекономічних контрактів: оцінка раціонального використання ресурсів, аналіз відхилень і корегування процесів;
  - в) обґрунтування доцільності укладання зовнішньоекономічних контрактів: визначення мети; дослідження різноманітних варіантів зовнішньоторговельних угод; обґрунтування (з урахуванням різноманітних факторів) цін експортних і імпортних поставок, а також форм розрахунків і платежів; засобів і маршрутів транспортування товарів;
  - г) всі правильні відповіді.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Сорока, М. П., Антонова, С. Є. Аналіз соціально-економічного розвитку регіону. НУВГП, Рівне, Україна. <http://ep3.nuwm.edu.ua/2390/>.

2. Антонова, С. Є. Аналіз реалізації публічної житлової політики в місті Рівне. Стратегія і тактика державного управління (3-4). с. 7-14. <http://er3.nuwm.edu.ua/18292/>.

3. Антонова С.Є., Корбутяк В. І. Основні тенденції державного регулювання розвитку агропромислового комплексу України. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. Рівне : НУВГП. 2016. Вип. 1. С. 3-10.

4. Антонова С. Є. Оцінка сучасного стану діяльності підприємств ЖКГ Рівненщини. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. Рівне : НУВГП. 2016. Вип. 4 (76). С. 14-24.

5. Антонова С.Є., Микосянчик Т. В. Діяльність органів місцевого самоврядування в розвитку дошкільної освіти м. Сарни Рівненської області. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1880> (дата звернення: 08.02.2021). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.12.32.

6. Антонова С.Є. Вплив місцевих органів управління на розвиток культури в Рівненському районі Рівненської області. Мат-ли Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ», Херсон, 2017. С. 111-113. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/>.

7. Антонова С. Є., Шевчук Є. В. Сучасні тенденції реалізації державної політики зайнятості населення в Дубенському районі Рівненської області. Матеріали І міжнародної науково-практичної конференції «Інституціоналізація процесів євроінтеграції: суспільство, економіка, адміністрування»:зб. наук. пр.. Рівне: НУВГП, 2016. с. 115-123.

8. Антонова С. Є. Основні тенденції розвитку державного регулювання АПК. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Правові, управлінські та економічні

аспекти трансформації сучасного громадянського суспільства»: зб. наук. пр.. Київ, 2016. с. 5-8.

9. Антонова С.Є. Реалізація державної політики в сфері дотримання норм та стандартів в будівельній галузі Рівненщини. Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів і права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 7 травня 2020 р.): у 10 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 9. 64 с. С.22-24.

10. Антонова С.Є., Жакун Ю.В. Аналіз процесу формування бюджету територіальних громад (на прикладі Рівненської громади). Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції: збірник матеріалів XI Міжнародної науково-практичної конференції 12 травня 2022 р. [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2022. 348 с. С.23-25.

11. Абрамова, І. О Аналіз соціально-економічного розвитку регіонів України на предмет кризовості. Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. Том 15. № 1. С. 6-15.

12. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки та план заходів з її реалізації Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

13. Регіональні стратегії розвитку на період до 2027 року. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvytku-na-period-do-2027-roku/regionalni-strategiyi-rozvytku-na-period-do-2027-roku/>.

14. Розвиток регіонів зусиллями влади, громадськості і бізнесу. URL: http://www.ir.org.ua/docs/Ek_esse/2004 /esse_17ukr/part1.pdf.

15. Стоянець В.В. Методологічні аспекти соціально-економічного розвитку регіону. Науковий вісник Мукачівського державного університету, 2015. URL: <https://msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/12/2-4-2-2015-37.pdf>.

16. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.

17. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>.

18. Методологія планування регіонального розвитку в Україні. URL: <https://cutt.ly/cfCEe7E>.

19. Особливості підготовки соціально-економічного аналізу для розробки стратегії розвитку регіону. URL: <https://cutt.ly/efCEyko>.

20. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К. : 2017. 121 с. URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/04_Strateg_Plan-PRN-5.pdf.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find>.

2. Офіційний Web-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

3. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

5. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

6. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua>.

7. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/>.

8. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/>).

9. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України № [5463-VI](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5463-VI) від [16.10.2012](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5463-VI). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.

10. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>.

11. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/>.

12. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>.

13. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php.